

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi veteraanietuuksien tasokorotukseksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että veteraanietuuksia eli rintamasotilaseläkelain mukaista rintamalisää, ylimääräistä rintamalisää, ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetun lain mukaista rintamalisää sekä vammaisetuslain mukaista veteraanilisää korotetaan sen verran kuin kansaneläkeindeksin korotus olisi etuuksia korottanut vuonna 2019. Etuudet on sidottu kansaneläkeindeksiin ja kansaneläkeindeksi on jäädytetty vuodeksi 2019. Ilman ehdotettua muutosta veteraanietuuksia ei korotettaisi. Nyt niihin ehdotetaan noin 1,2 prosentin korotus.

Veteraanietuuksia varten on valtion talousarviossa arviomääräraha.

Ehdotetut lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2019.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
Sisällys	2
Perustelut	3
1 Nykytila.....	3
2 Ehdotetut muutokset	3
3 Esityksen vaikutukset.....	4
4 Asian valmistelu.....	4
5 Voimaantulo.....	5
Lakiehdotukset.....	6
1. Laki rintamasotilaseläkelain 9 ja 9 a §:n muuttamisesta.....	6
2. Laki ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetun lain 3 §:n muuttamisesta	7
3. Laki vammaisetuuksista annetun lain 9 a §:n muuttamisesta	8
Liite	9
Rinnakkaistekstit.....	9
1. Laki rintamasotilaseläkelain 9 ja 9 a §:n muuttamisesta.....	9
2. Laki ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetun lain 3 §:n muuttamisesta	11
3. Laki vammaisetuuksista annetun lain 9 a §:n muuttamisesta	12

PERUSTELUT

1 Nykytila

Laissa kansaneläkkeen ja eräiden muiden etuuksien indeksitarkistuksista vuonna 2019 (1315/2018) säädetään, että sen estämättä, mitä kansaneläkeindeksistä on säädetty, kansaneläkeindeksin pisteluku on 1617 vuonna 2019. Tämän myötä kansaneläkeindeksi jäädytettiin vuoden 2018 tasolle. Muutos koskee kansaneläkettä, takuueläkettä ja muita sellaisia etuuksia, joita tarkistetaan kansaneläkeindeksin perusteella tai jotka ovat muuten sidottuja kansaneläkkeen määrään. Muutos on tarkoitettu pysyväksi eikä sitä kompensoida muutosta seuraavissa kansaneläkeindeksin tarkistuksissa. Kansaneläkeindeksi jäädytettiin myös vuonna 2018 ja vuonna 2017 indeksiä leikattiin.

Kansaneläkeindeksistä säädetään kansaneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001). Lain mukaan kansaneläkelain mukaiset etuudet ja niiden määräytymisperusteet on sidottu hintatason muutoksiin. Maksettavat etuudet tarkistetaan samassa suhteessa kuin kansaneläkeindeksin pisteluku on muuttunut etuutta määrättäessä voimassa olleesta pisteluvusta. Rahamäärät tarkistetaan kunkin vuoden alusta samassa suhteessa kuin kansaneläkeindeksin pisteluku on muuttunut siitä kansaneläkeindeksin pisteluvusta, jonka mukaisina nämä rahamäärät on määriteltä laissa. Kansaneläkeindeksin pisteluku lasketaan vuosittain lokakuussa Kansaneläkelaitoksessa (Kela). Pisteluku lasketaan jakamalla edellisen vuoden kolmannen neljänneksen kuukausien elinkustannusindeksin pistelukujen keskiarvo luvulla 1,192 (982/2017). Koska indeksijäädytystä ei kompensoida vuotta 2019 seuraavissa kansaneläkeindeksin tarkistuksissa, säädetään laissa 1316/2018, että vuoden 2020 alusta mainittu pistelukujen keskiarvoluku on 1,2065.

Veteraanietuuksia ovat rintamasotilaseläkelain (119/1977) mukaiset rintamalisä ja ylimääräinen rintamalisä, ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetun lain (988/1988) mukainen rintamalisä sekä veteraanilisä, josta säädetään vammaisetuuksista annetussa laissa (570/2007). Vuodelle 2017 tehtiin jäädytyksen lisäksi erillinen kansaneläkeindeksin leikkaus, joka vaikuttaa lähtökohtaisesti kaikkiin etuuksiin, jotka on sidottu kansaneläkeindeksiin. Toimeentulotuen perusosa sekä edellä mainitut veteraanietuudet jätettiin kuitenkin tämän erillisen indeksileikkauksen ulkopuolelle.

Jotta vuodelle 2017 tehty indeksileikkaus ei olisi vaikuttanut veteraanietuuksiin vuonna 2018, toteutettiin tasokorotus, joka vastaa suuruudeltaan sitä määrää, jonka indeksileikkaus olisi etuuden määrää laskenut. Lailla 984/2017 tehty tasokorotus tuli voimaan vuoden 2018 alusta. Käytännössä tasokorotuksen tavoitteena oli se, että vuoden 2018 tammikuussa veteraanietuuksien määrä olisi etuuden saajilla sama kuin vuoden 2016 joulukuussa maksussa ollut määrä.

2 Ehdotetut muutokset

Vuodelle 2019 kansaneläkeindeksi on jälleen jäädytetty. Tästä seuraa, että indeksiin sidottu veteraanietuudet ovat vuonna 2019 saman suuruiset kuin ne olivat vuonna 2016. Hallitus esittää kuitenkin, että veteraanietuuksiin pitää tehdä tarkistus vuonna 2019. Siksi ehdotetaan, että veteraanietuuksia korotetaan siten kuin niihin olisi tehty indeksitarkistus. Tämä tarkoittaa noin 1,2 prosentin korotuksia 1 päivästä huhtikuuta 2019.

Jos kansaneläkeindeksiä ei olisi jäädytetty, rintamalisää olisi tarkistettu käyttämällä kansaneläkeindeksin pistelukua 1637. Koska rintamalisä on kiinteä euromäärä, sen muutos voidaan to-

teuttaa tasokorotuksella. Siksi ehdotetaan, että rintamasotilaseläkelain 9 §:ää muutettaisiin siten, että laissa ilmoitettua vuositason etuuden määrää korotettaisiin 478,92 eurosta 484,92 euroon. Tällöin nykyisellä indeksillä laskettu rintamalisän määrä vuoden 2019 tasossa olisi 602,24 euroa (50,19 euroa kuukaudessa). Korotus nykyiseen olisi 0,62 euroa kuukaudessa.

Indeksin jäädyttämisen vaikutusta ei voida kompensoida ylimääräisen rintamalisän tasokorotuksella. Kompensointi edellyttää rintamasotilaseläkelain 9 a §:n muuttamista kansaneläkkeestä vähennettävää osuutta alennettaisiin ja lisän vähimmäismäärää korotettaisiin. Siksi ehdotetaan, että kansaneläkkeestä vähennettävä osuus alennettaisiin 937,44 eurosta 873,81 euroon ja etuuden vähimmäismäärä korotettaisiin 5,12 eurosta 5,19 euroon. Keskimääräinen ylimääräinen rintamalisä oli 74,90 euroa kuukaudessa marraskuussa 2018. Ehdotetun muutoksen jälkeen se olisi 76,53 euroa kuukaudessa.

Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetun lain 3 §:ää. Jotta kansaneläkeindeksi jäädytys tulisi kompensoiduksi, lisän suuruus ehdotetaan korotettavaksi 478,08 eurosta 484,08 euroon.

Vammaisetuksista annetun lain 9 a §:ää ehdotetaan muutettavaksi niin, että laissa ilmoitettua veteraanilisän määrää (vuoden 2001 tasossa) korotettaisiin 84,65 eurosta 85,70 euroon. Tällöin lainkohdassa säädetty veteraanilisä korottuisi 1,30 euroa kuukaudessa ja sen määrä vuonna 2019 olisi 106,43 euroa.

3 Esityksen vaikutukset

Rintamalisää ja ylimääräistä rintamalisää korotettaisiin siten, että kansaneläkeindeksi jäädytys kompensoidaan 1 huhtikuuta 2019 alkaen. Indeksi olisi noussut 1,2 prosenttia vuonna 2019.

Rintamalisää korotettaisiin 0,62 eurolla kuukaudessa. Tämä vaikuttaisi 50 000 euroa vuodessa kustannuksia lisäävästi. Ylimääräistä rintamalisää korotettaisiin keskimäärin 1,63 euroa kuukaudessa. Tämä lisäisi kustannuksia 60 000 euroa vuodessa lisäävästi. Veteraanilisää korotettaisiin 1,30 euroa kuukaudessa. Tämä vaikuttaisi 25 000 euroa vuodessa kustannuksia lisäävästi.

Korotusten yhteenlaskettu vuosikustannus on siten 135 000 euroa. Muutokset tulisivat voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2019, joten vuoden 2019 kustannukset lisääntyisivät noin 100 000 euroa. Vuonna 2020 kustannukset ovat samaa tasoa kuin vuonna 2019 ja seuraavina vuosina kustannukset alenevat noin 25—30 prosenttia vuosittain.

Rintamalisia varten on valtion talousarvion momentilla 33.50.50 arviomääräraha ja veteraanilisiä varten momentilla 33.40.60. arviomääräraha.

Etuuden saajia oli vuonna 2019 seuraavasti: Rintamalisä 9 300, ulkomaille maksettava rintamalisä 80, ylimääräinen rintamalisä 4 100 ja veteraanilisä 1 950. Miehiä ja naisia on suunnilleen yhtä paljon eri ryhmissä.

Kansaneläkelaitokselle aiheutuvat kustannukset muutoksen toimeenpanosta olisivat arviolta 45 000 euroa. Arvio kustannuksista perustuu aiempien vastaavien muutosten toimeenpanokustannuksiin.

4 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä. Valmisteluun ovat osallistuneet myös valtiovarainministeriö sekä Kansaneläkelaitos.

5 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä huhtikuuta 2019.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

rintamasotilaseläkelain 9 ja 9 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rintamasotilaseläkelain (119/1977) 9 §:n 1 momentti ja 9 a §:n 2—4 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 984/2017, seuraavasti:

9 §

Henkilölle, jolle on annettu rintamasotilastunnus, rintamapalvelustunnus tai rintamatunnus, maksetaan rintamalisää 484,92 euroa vuodessa. Ulkomailla asuvalle Suomen kansalaiselle, joka ei saa kansaneläkettä, rintamalisä maksetaan ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetun lain (988/1988) perusteella.

9 a §

Ylimääräinen rintamalisä on täysimääräisenä 45 prosenttia ja kuitenkin vähintään 25 prosenttia siitä maksettavasta kansaneläkkeen osasta, joka ylittää 873,81 euroa vuodessa. Jos henkilöllä on kansaneläkelain (568/2007) 22 §:ssä ja kansaneläkelain voimaantulosta annetun lain (569/2007) 8 §:ssä tarkoitettua tuloa, lukuun ottamatta kansaneläkelain 23 §:n 6 kohdassa tarkoitettua työeläkkeen korotusta ja kansaneläkelain voimaantulosta annetun lain 10 §:n 1 ja 4 momentissa tarkoitettua etuutta tai korotusta, edellä mainittu 45 prosentin määrä alenee prosenttiyksikön kutakin tulon 58,36 euron vuotuista määrää kohden kansaneläkelain 20 §:n mukaiseen tuloajaan saakka ja sen jälkeen prosenttiyksikön kutakin tulon 144,38 euron vuotuista määrää kohden. Ylimääräistä rintamalisää määrättäessä tulo otetaan huomioon samalla tavalla kuin henkilön kansaneläkettä määrättäessä.

Jos kansaneläke on kansaneläkelain 10 §:n mukaan lykätty tai varhennettu, korotetaan edellä mainittua 873,81 euron määrää lykkäyskorotusprosentilla tai alennetaan varhennusvähennysprosentilla.

Ulkomailla maksettavaa eläkettä tai siihen rinnastettavaa jatkuvaa etuutta saavan ylimääräinen rintamalisä määräytyy sen suuruisen kansaneläkkeen sanottujen rahamäärien ylittävästä osasta, joka maksettaisiin, jos mainitut tulot otettaisiin huomioon kansaneläkettä määrättäessä. Ylimääräinen rintamalisä maksetaan kuitenkin aina vähintään 5,19 euron suuruisena.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 ____.

2.

Laki

ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetun lain (988/1988) 3 §:n 1 momentti,
sellaisena kuin se on laissa 985/2017, seuraavasti:

3 §

Rintamalisä on 484,08 euroa vuodessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 ____ .

3.

Laki

vammaisetuuksista annetun lain 9 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vammaisetuuksista annetun lain (570/2007) 9 a §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 986/2017, seuraavasti:

9 a §

Veteraanilisä

Henkilölle, jolle maksetaan 9 §:n mukaista korotettua tai ylintä hoitotukea ja rintamasotilas-eläkelain (119/1977) mukaista ylimääräistä rintamalisää, hoitotuki maksetaan veteraanilisällä korotettuna. Veteraanilisän suuruus on 85,70 euroa kuukaudessa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 ____.

Helsingissä 7 päivänä helmikuuta 2019

Pääministeri

Juha Sipilä

Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila

1.

Laki

rintamasotilaseläkelain 9 ja 9 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rintamasotilaseläkelain (119/1977) 9 §:n 1 momentti ja 9 a §:n 2—4 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 984/2017, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 §

Henkilölle, jolle on annettu rintamasotilas-tunnus, rintamapalvelustunnus tai rintama-tunnus, maksetaan rintamalisää 478,92 euroa vuodessa. Ulkomailla asuvalle Suomen kansalaiselle, joka ei saa kansaneläkettä, rintamalisä maksetaan ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetun lain (988/1988) perusteella.

9 §

Henkilölle, jolle on annettu rintamasotilas-tunnus, rintamapalvelustunnus tai rintama-tunnus, maksetaan rintamalisää 484,92 euroa vuodessa. Ulkomailla asuvalle Suomen kansalaiselle, joka ei saa kansaneläkettä, rintamalisä maksetaan ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetun lain (988/1988) perusteella.

9 a §

Ylimääräinen rintamalisä on täysimääräisenä 45 prosenttia ja kuitenkin vähintään 25 prosenttia siitä maksettavasta kansaneläkkeen osasta, joka ylittää 937,44 euroa vuodessa. Jos henkilöllä on kansaneläkelain (568/2007) 22 §:ssä ja kansaneläkelain voimaanpanosta annetun lain (569/2007) 8 §:ssä tarkoitettua tuloa, lukuun ottamatta kansaneläkelain 23 §:n 6 kohdassa tarkoitettua työeläkkeen korotusta ja kansaneläkelain voimaanpanosta annetun lain 10 §:n 1 ja 4 momentissa tarkoitettua etuutta tai korotusta, edellä mainittu 45 prosentin määrä alenee

9 a §

Ylimääräinen rintamalisä on täysimääräisenä 45 prosenttia ja kuitenkin vähintään 25 prosenttia siitä maksettavasta kansaneläkkeen osasta, joka ylittää 873,81 euroa vuodessa. Jos henkilöllä on kansaneläkelain (568/2007) 22 §:ssä ja kansaneläkelain voimaanpanosta annetun lain (569/2007) 8 §:ssä tarkoitettua tuloa, lukuun ottamatta kansaneläkelain 23 §:n 6 kohdassa tarkoitettua työeläkkeen korotusta ja kansaneläkelain voimaanpanosta annetun lain 10 §:n 1 ja 4 momentissa tarkoitettua etuutta tai korotusta, edellä mainittu 45 prosentin määrä alenee

HE 322/2018 vp

Voimassa oleva laki

prosenttiyksikön kutakin tulon 58,36 euron vuotuista määrää kohden kansaneläkelain 20 §:n mukaiseen tuloajaan saakka ja sen jälkeen prosenttiyksikön kutakin tulon 144,38 euron vuotuista määrää kohden. Ylimääräistä rintamalisää määrättäessä tulo otetaan huomioon samalla tavalla kuin henkilön kansaneläkettä määrättäessä.

Jos kansaneläke on kansaneläkelain 10 §:n mukaan lykätty tai varhennettu, korotetaan edellä mainittua 937,44 euron määrää lykäyskorotusprosentilla tai alennetaan varhennusvähennysprosentilla.

Ulkomailta maksettavaa eläkettä tai siihen rinnastettavaa jatkuvaa etuutta saavan ylimääräinen rintamalisä määräytyy sen suuruisen kansaneläkkeen sanottujen rahamäärien ylittävästä osasta, joka maksettaisiin, jos mainitut tulot otettaisiin huomioon kansaneläkettä määrättäessä. Ylimääräinen rintamalisä maksetaan kuitenkin aina vähintään 5,12 euron suuruisena.

Ehdotus

prosenttiyksikön kutakin tulon 58,36 euron vuotuista määrää kohden kansaneläkelain 20 §:n mukaiseen tuloajaan saakka ja sen jälkeen prosenttiyksikön kutakin tulon 144,38 euron vuotuista määrää kohden. Ylimääräistä rintamalisää määrättäessä tulo otetaan huomioon samalla tavalla kuin henkilön kansaneläkettä määrättäessä.

Jos kansaneläke on kansaneläkelain 10 §:n mukaan lykätty tai varhennettu, korotetaan edellä mainittua 873,81 euron määrää lykäyskorotusprosentilla tai alennetaan varhennusvähennysprosentilla.

Ulkomailta maksettavaa eläkettä tai siihen rinnastettavaa jatkuvaa etuutta saavan ylimääräinen rintamalisä määräytyy sen suuruisen kansaneläkkeen sanottujen rahamäärien ylittävästä osasta, joka maksettaisiin, jos mainitut tulot otettaisiin huomioon kansaneläkettä määrättäessä. Ylimääräinen rintamalisä maksetaan kuitenkin aina vähintään 5,19 euron suuruisena.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 20 .*

2.

Laki

ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetun lain (988/1988) 3 §:n 1 momentti,
sellaisena kuin se on laissa 985/2017, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

3 §
Rintamalisä on 478,08 euroa vuodessa.

Ehdotus

3 §
Rintamalisä on 484,08 euroa vuodessa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

3.

Laki

vammaisetuuksista annetun lain 9 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vammaisetuuksista annetun lain (570/2007) 9 a §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 986/2017, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 a §

9 a §

Veteraanilisä

Veteraanilisä

Henkilölle, jolle maksetaan 9 §:n mukaista korotettua tai ylintä hoitotukea ja rintamasotilaseläkelain (119/1977) mukaista ylimääräistä rintamalisää, hoitotuki maksetaan veteraanilisällä korotettuna. Veteraanilisän suuruus on 84,65 euroa kuukaudessa.

Henkilölle, jolle maksetaan 9 §:n mukaista korotettua tai ylintä hoitotukea ja rintamasotilaseläkelain (119/1977) mukaista ylimääräistä rintamalisää, hoitotuki maksetaan veteraanilisällä korotettuna. Veteraanilisän suuruus on 85,70 euroa kuukaudessa.

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .*